

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L Ч. 144. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 8-го липня 1942.

No. 144. Jersey City, N. J., Wednesday, July 8, 1942.

VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНЦІ ЗАТОПИЛИ ТРИ НИЩИТЕЛІ КОЛО АЛЕВТІВ

ВАШИНГТОН. — У День Незалежності американські підводні човни зробили рейд на японські війська, що займають західний кінець Алеутських островів і затопили там три японські військові кораблі типу ніщителів і підпалили один.

Комунікат департаменту війни, що сповіщає про цей рейд, не подає втрат американців. З комунікату не виходить, щоб цей рейд змінив у чому окупаційні японцями островів Атту, Кіскі й Агату. Однак з нього ясно, що японські морські сили на Тихому океані дістали поважні удари.

УРЯД НА ДОПОМОГУ КОНСУМЕНТОВІ.

ВАШИНГТОН. — „Уряд адміністратора цін“ переорганізував зовсім свій консумційний відділ, переміняючи його передовсім на інформаційне бюро. Інформація має подавати на два боки: на один бік консументи мають подавати урядові інформації про потреби публіки й її відгуки на заходи уряду, на другий бік уряд має подавати консументам інформації про контроль цін і різні заходи щодо пайкування.

ГЕНЕРАЛ МЕКАРТУР ВИКАЗУЄ ДОСПІХИ.

З ГОЛОВНОЇ КВАТИРИ ОБ'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВ В АВСТРАЛІЇ. — За обчисленнями генерала МекАртура, літаки Об'єднаних Держав за три місяці війни вибили зі строю 284 японські літаки.

Вони оперували на віддалі 2,000 миль зо своєї бази в Австралії. За цей час вони зробили 125 рейдів на японські позиції, тоді як ворог зробив 48. Ворожі напади поважно ослабли й стали повільніші.

КАРАЮТЬ ЗА НЕСТАВЛЕННЯ ДО ВІЙСЬКА.

НЬО-ЙОРК. — У місцевому федеральному суді засуджено на два роки в'язниці Морей Грінберга, адвоката, колишнього студента Нью-Йоркського Університету, за те, що він не зголосився до військової служби. Видаючи присуд, суддя заявив: „Америка не може полишити це кожного чоловіка до рішення, чи він має бути покликаний до оборони краю“.

ЗАПОВІДАЄ ОБМЕЖЕННЯ ЛЮКСУСУ.

МЕКСИКО. — У своїй промові на Інтер-Американській Річній Конференції заявив американський секретар рільництва Клод Вікард, що Злучені Держави поспішно переміняють мирні промисли на військові та що кожного консумента обмежуватимуть у його виборі річей до споживання; незадовго американець буде вживати тільки річ, до життя конечно потрібні.

ПРИГОТОВАННЯ ДО СУДУ 8 НАЦИСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Приготування до суду проти 8 нацистських саботажників, висаджених на американський беріг з німецьких підводних човнів, уже на викінченні. Всіх їх привезено до Вашингтону й посаджено в в'язниці так, що вони не можуть порозумітися з собою. В'язників стереже сильна сторожа. З приготувань видно, що розправа буде відбуватися в будинку департаменту справедливості.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕТУЄ ЗАКОН ПРО ВТРАТУ ГРОМАДЯНСТВА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт відослав до конгресу без свого підпису ухвалені конгресом закон про відбирання громадянства нелюдяним людям. Президент ветує ухвалу конгресу на тій основі, що з закону виходило би, що громадянство можна відібрати й за проступки; це президент уважає драстичною постановою.

ЗЛОЖЕНО ЛІСТУ „ЖИЗНЕННИХ“ ЗАНЯТЬ.

ВАШИНГТОН. — „Воєнна комісія людської сили“ склала листу занять, признаних життєвими для воєнної продукції. Висилає вона 138 таких занять. Зложено її на основі листу занять, на які наймається людей по 11,000 різних воєнних фабриках.

КАМПАНИЯ ДЛЯ U.S.O.

НЬО-ЙОРК. — Підприємство „Юніон Карбайд енд Карбон Ко.“ зложило на цілі Об'єднаних Службових Організацій (U.S.O.) жертву в сумі 50,000 доларів. Половину цієї суми дано загально-краєвому комітету, половину нью-йоркському.

Місцевий комітет дістав теж від департаментової крамниці Мейсі чек на \$4,500, зложених робітниками й робітницями крамниці.

Легіоністи нью-йоркського повіту Кінгс влаштовують на цілі U.S.O. квітний фестин.

„Увай-Ем-Сі-Ей“, одна з Об'єднаних Службових Організацій, завела нову „службу“ для воєнних американської армії й моряків американської флотії: спеціальні фотографі організації знімають світлин дітей воєнних і моряків у домашньому оточенні й висилають їх батькам в армію й флоту.

Китайський Генерал Домагається Допомоги для Китаю

ВАШИНГТОН. — Генерал Чу Ши-Мінг, китайський військовий аташе при китайській амбасаді, виступив перед пресою конференцією зо заявою про потребу негайної американської допомоги для Китаю. Якби так Китай мав 500 літаків, — говорив генерал, — він почав би офензиву проти Японії; колиж Злучені Держави сконцентрують свої сили на європейську війну, може легко статися, що Китай не зможе ладі вести своєї війни проти наїзника.

Того самого дня президент Рузвельт вислав телеграму до начальника китайських військ Чіанг Кай-Шека, запевняючи його, що Америка буде давати Китаєві шораз більше допомоги в амуніції й інших воєнних припасах.

ЗАМІТНА ВІЗИТА ПРЕЗИДЕНТА КОЛЬОМБІ В ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА

ПАНАМА СІТІ. — Візита Альфонса Лопеса, президента південно-американської республіки Кольомбі, в Вашингтоні вказує на правдоподібний рішучий крок Кольомбі проти держав Осі. Зогляду на загрозу для Панамського Каналу з боку німецьких субмарин, припускають, що Кольомбіський уряд піде за майже загальною опінією краю й виповість війну Німеччині, Італії й Японії. Місцеві газети догадуються, що президент Лопес має обговорити з президентом Рузвельтом, які кроки треба поробити для боротьби проти підводних човнів коло берегів Кольомбі.

Закінчивши візиту в Вашингтоні, Лопес вертається до Кольомбі, де він має відбутися врочисту інавгурацію на уряд президента 7 вересня.

НІМЕЧЧИНА ПРОБУЄ ЗАПЛАТИТИ АРГЕНТИНУ

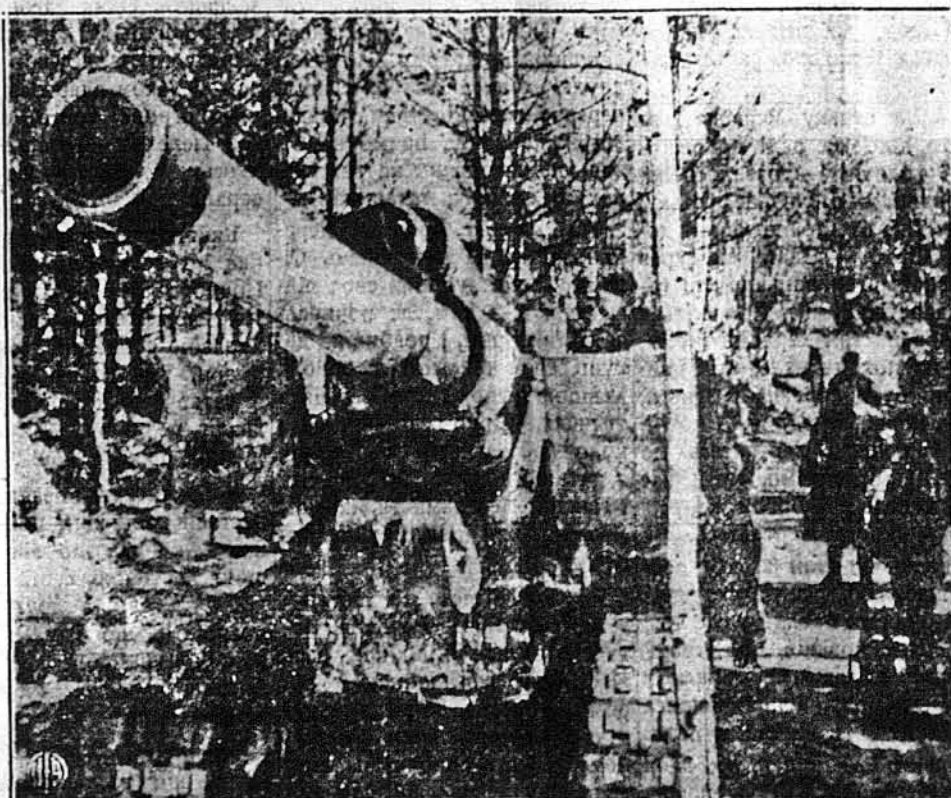
БУЕНОС АІРЕС (Аргентина). — Німецький уряд у своїй ноті до аргентинського уряду признав свою відповідальність за затоплення аргентинського корабля „Ріо Терсеро“, сторпедованого коло американського побережя 22 червня, та обіцяв заплатити Аргентині вишкілючі з цього шкоди. Однак німецький уряд не згоджується перепрошувати Аргентині салютуванням аргентинського прапора німецькими морськими.

На Советському Фронті Німці Посуваються Вперед

МОСКВА. — Советські звідомлення подають, що німецькі війська посунулися з околиць Курська на 120 миль на південний схід і захопили важний залізничний центр. Вони також поважно загрозили містиві Вороніж, що є дуже важним транспортним центром між Москвою й Кавказом. Советські звідомлення не скриваються з тим, що положення досить поважне. Вони однак не підтверджують німецьких звідомлень, які кажуть, що німецькі війська вже перейшли ріку Дон і укріпились на другій березі. Советські звідомлення стверджують лише здобуття міста Старого Оскола, що лежить на західній березі Дону. — Лондонські мілітарні кола припускають можливість, що німці дійсно перейшли ріку Дон. В лондонських колах уважають положення на советському фронті дуже поважним. Вороніж на східній фронті має те саме значіння, що Александрія на африканському. Англійські кола говорять, що Гітлер, зазнавши невдачі в Єгипті, де загорожено йому шлях до Близького Сходу, пробує знов дістатися на Близький Схід фронтовим входом, себто через Україну. Гітлерові також ходять про здобуття Кавказу й нафтових баз, які дають советській армії 88 процент потрібної газоліни. Якщо це німцям вдалось, положення значно погіршиться. — Німецькі кола через радіо подають, що вже наступного тижня німці розпочнуть загальну офензиву на цілм советському фронті, від Ленінграду до Чорного моря.

СМЕРТЬ ВЯЧЕСЛАВА ПРОКОПОВИЧА

НЬО-ЙОРК. — „Нови Сьвіт“ з 4. липня приносить таку новинку: (ПІК). — „Весці Польске“ (що виходять в Будапешті, — наша примітка), з червня доносять, що в Парижі нагло помер в 61 році життя президент Української Ради Петлюри, Вячеслав Прокопович, знаний український діяч, редактор українського тижневика „Тризуб“, котрий виходив в Парижі. Будучи ширим демократом Прокопович відмовив співпраці з німцями і це стало причиною його наглої смерті.

ВЕЛИКА СОВЕТСЬКА ГАРМАТА. — Багато вже говорено й писано про великі гармати Німеччини, але й Росія їх має. На світліні, одна така советська гармата, що її вживається до розбивання німецьких фортифікацій на північному фронті.

ПЕРШИЙ ЗУДАР МІЖ АМЕРИКАНЦЯМИ І НІМЦЯМИ В ЛІБІЇ

ЕГИПЕТСЬКИЙ ПОРТ. — Військові влади розкрили, що дня 12 червня ц. р. перший раз американські повзи, орудувані американськими войками, зустрілись з німецькими повзами в Лібійській пустині. Тими повзами командував мейджор Лодж, що теж є федеральним сенатором зо стейту Масахусетс. Тих повзів не було багато і їх завданням було радше засягнути певних інформацій щодо своєї власної власної справності, ніж розбивати ворога. Ті повзи в першій своїй зустрічі дали знаменитий вислід. Вони розбили шонайменше дев'ять німецьких повзів, а самі не мали ні одного повного ушкодження. Декілька американських повзів було менше, або більше ушкоджених, але жертв в людях не було. Один повз дістав чотири прями поціли, а проте вернув сам до своєї бази. Американські знавці говорять, що відомий американський тип повза, званий Генерал Грант, може брати три німецьких повзів нараз і дати собі з ними раду. Це дійсно дуже добра зброя.

АРМІЯ РОМЕЛЯ В ЄГИПТІ СЛАБНЕ.

КАІРО. — Армія маршала Ромеля в Єгипті слабе. Вона далі знаходиться в дефензиві. Теперішнім її завданням є відискати ініціативу, себто могти ударяти, там, де для німців вигідно, а не достосовуватись все до ударів британців. Бритійці дістали скріплення і їх сили ростуть, а сили німецько-італійські вичерпуються зо всяких матеріалів, як теж войки попадають у чимраз більшу втому. Найбільшого спустошення завдають армії Ромеля британські й американські літаки. Воєнні журналісти, перебуваючі на єгипетському фронті, говорять, що ситуація настільки поправилась, що Ель Алямейн, містечко, біля якого зупинились німецько-італійські сили в своїй поході на Єгипет, треба уважати гробом надій Держав Осі. Дехто передбачає, що вже вкортці Ромель буде змушений зарядити загальний відступ.

СОВЕТИ ПІДКОПУЮТЬ НІМЕЦЬКУ МОРАЛЬ АФІШАМИ.

МОСКВА. — Советські влади, щоб підкопати мораль німецьких войків, виставляють в передових фронтових лініях величезні афіші, на яких висмівають Гітлера, та представляють німцям їхні безвихідні положення. Деколи вони уживають голосників і виголошують до німців промови. Також розкидають летючки в німецькій мові. В тих летючках вони закликають німецьких войків, щоб піддавались в полон. В деяких випадках німці дійсно кидають зброю і переходять на советський бік.

УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ГРОШІ.

БЕРН. — Німецька окупаційна влада почала випускати на українських територіях „українські“ гроші, звані карбованці. Один карбованець має вартість рубля. На тих грошах є українські і німецькі написи. Образки паперових банкнотів представляють різні типи працюючих місцевих жінок і чоловіків. Ці гроші видавані Центральним Банком України, що знаходиться всеціло в руках німців.

МАРШАЛ ЧІАНГ КАЙ ШЕК ПРО ЯПОНІЮ.

ЧУАНГІНГ. — Китайський початковий вожд, маршал Чіанг Кай Шек, з нагоди вступлення Китаю в шестий рік війни з Японією, зробив заяву, в котрій підкреслив, що Японія рішуче клониться до упадку. Вже під зиму цього року Японія ослабне так, що її сила буде представляти лише одну десяту сили Об'єднаних Народів на Далекім Сході. Китайський нисельний наряд, говорив він, не уляже Японії, а буде далі боротись. Коли китайський наряд більше як чотири роки видержував сам, тимбільше він видержить тепер, коли має таких союзників, як Америка. Америка, говорив він, посилає чимраз більші сили на Пасифік і її сила дається болюче Японії відчувати.

БРИТІЙСЬКА НОВА ЗБРОЯ.

ЛОНДОН. — Англійська газета „Дейлі Мейл“ опублікувала статтю, в якій закликає британське міністерство війни, щоб воно не дозволяло газетам друкувати вісток про нову протилетунську британську зброю. Та зброя має бути дуже добра і довший час англійські вчені працювали над нею в диких, тропічних околицях, щоб у той спосіб схоронити її таємність. Тепер англійський уряд хоче подати людям всі тайни про цю зброю, як теж фотографії. (Англійські урядові кола припускають, що ця нова зброя є вже добре знана ворогам і тому нема потреби далі з нею скриватись).

НОВІ ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗПОРЯДКИ.

СТОКГОЛЬМ. — Німецькі влади видали нові протижидівські розпорядки. Жидам заборонено повільно проходжуватись по вулицях міста і вони мають все поспішати, начеб дець йшли за важним ділом. Не вільно їм спинятись біля виставових вікон.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошується хоча б одна сторінка.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Більше Свободи

Здається, не міг американський уряд зробити кращого жесту на доказ широти своїх заяв про свободу, ніж подати населенню Пуерто Ріка заяву про план вибору губернатора краю самим населенням.

Правда, що обіцянку населенню Пуерто Ріка можна вважати лише логічним висновком з заяв американського уряду, хочби з останньої заяви того роду, з так званого Атлантійського Чартера, в котрім американський уряд виразно заявився за поширення свобод по всьому світу. Однак у світі так уже досі загальною було, що власне ті, які якісь засади проголошували, цих засад самі не придержувалися, коли їм приходилося з того якихось прав зрікатись. Тому й є справою надзвичайної ваги це, що власне американський уряд проголосив таку уступку для населення Пуерто Ріка, хоча така уступка є виразним зреченням політичної прерогативи.

Вага цього політичного кроку стає ще яснішою в світлі історії. Як відомо, Пуерто Ріко, остров величини 3,600 квадратних миль, один з островів Західних Індій, належав колись до еспанської імперії, котра захопила його була ще на початку 16. століття. Після еспансько-американської війни при кінці минулого століття Еспанія відступила його Злученим Державам, котрі й правили ним як колонією, встановлюючи для неї губернатора. Тепер американський уряд, за порадою самого губернатора Пуерто Ріка, планує віддати вибір губернатора населенню, обмежуючи заведення цього права тільки виборами політичної постійності під час війни; себто, боячись, щоб вибори губернатора не довели до внутрішнього розбиту, уряд відкладає перші вибори до закінчення війни.

Як політичний крок це поширення свободи населення Пуерто Ріка йде по лінії не лише Атлантійського Чартеру, але й по лінії американської політики супроти Філіппінців. Ці всі заяви й поступки складаються разом на одну консеквентну політику поширювання свободи. Вони є доказом, що Злучені Держави, головний речник свободи в світі, коли навіть захоплює якийсь край під свою владу, то не захоплює її на те, аби в ньому панувати як зверхній пан, але в тій цілі, аби це населення, навіть відставле в справах самоуправи, поволі виховати політично на стільки, щоби воно могло обняти вповні завдання управління самим собою.

Очевидна річ, американцям прийдеється зректи певних привілеїв супроти тубільців Пуерто Ріка, але з того ще не виходить, що американці будуть мати одні тільки втрати. Можна зовсім певно сказати, що ще до закінчення війни й до переведення в життя обіцянки вашингтонського уряду Злучені Держави дістануть гарну дивиденду від своєї великодушності, бо, як каже виразний досвід американського уряду, ніхто в війні так добре не воює, як той, що переконаний, що він воює в власному інтересі. Після проголошення плану про поширення свобод Пуерто Ріка населення того краю певно дасть Об'єднаним Державам свої найкращі зусилля.

Віriamo Далі в ті Правди

В цей час, коли американський нарід святкує знов річницю своєї незалежності, ми більше як коли небудь перед тим розуміємо цінність волі і рівності, що проголошені в Деклярації Незалежності з 4. липня 1776.

Ще Томас Джефферсон писав 166 років тому: „Вважаємо ці правди самозрозумілими, що всі люди створені рівними та що Творець наділив їх певними правами, яких їм не можна відібрати, а до тих прав належать Життя, Воля і стремління до Щастя". Однак „дух, що ним пройнята Деклярація Незалежності, не був твором одної людини. Другий Контиентальний Конгрес, що прийняв Деклярацію Незалежності року 1776, 4. липня, складався з делегатів 13 штатів, які заступали різні частини країни, різні інтереси. Дехто з них походив зі старих американських родин, дехто, як Гвінет і Вілсон, був імігрантом. Були між ними багаті поміщики, купці і фермери. Але всіх цих делегатів, як і нарід, що їх вислав, єднала одна постановка — жити життям, вільним від чужого панування.

Так само сьогодні ми, американський нарід, зеднані у війні за вдержання волі, бо демократію не дістається в спадщину, вона мусить відроджуватись у кожному поколінні. Той сам дух, що видно в Деклярації Незалежності, найшов собі вислів в Конституції, в Законі про Громадські Права та в нечітких документах і в подіях в історії цієї країни. Як сама країна, так і дух волі в ній, ріс і розвивався. Негерським невольникам не була признана воля в Деклярації Незалежності, вони дістали волю під час Цивільної Війни, коли у Визвольній Проклямції було проголошено повне скасування невольництва.

І знов в цій боротьбі за поширення обсягу волі рушійною силою був простий нарід, що об'єднався під проводом свого признаного провідника, Абрагама Лінкольна.

Це розуміння волі, що ми називаємо демократією, зродилося з Деклярації Незалежності 166 літ тому і сьогодні є вірою 130,000,000 американців. Великий речник нашого народу, заступник президента Злучених Держав, Генрі А. Волес, так сказав недавно: „Понад триста років американці розуміли під демократією право народу на участь у владі. Вони розуміли під демократією волю релігії, розуміли під нею незалежність від забаганок тирана або диктатора.

„Найдавніші поселенці в американських колоніях прибули з різних країн Європи, говорили різними мовами, їхні звичаї були ріжні. Але всі мали однакове переконання, що люди повинні бути вільні і рівні.

„На протязі століть дух цих піонерів був духом американської демократії. Їхня віра у власні сили і любов свободи переходили з покоління в покоління. Вони не боялись величезних перешкод. Ми теж не боїмося. Вони не боялись тяжко працювати. Ми теж не боїмося. Вони не боялись вмирати. Ми теж не боїмося. Сьогодні демократія означає віру у власні сили”.

Сьогодні більше важне ніж коли небудь, щоб ми не забули ідеалів, на яких побудована наша американська цивілізація. Ми віримо в волю для кожного бути іншим. Але мусимо ставити загальне добро перед інтересами будь-якого гуртка. Мусимо шанувати рішення більшості, але і не легковажити права кожної меншості. Не можемо дозволити нікому використати війну на те, щоб знищити права будь-якої групи. Бо як що знищимо право одного, то загрожимо тим правам всіх. Але перше речого мусимо пам'ятати, що воля не є нам дана, мусимо її сами здобути. Ні одне покоління не може втішатись волею, одержаною в спадщину, якщо воно не виконає зобов'язань і не візьме на себе відповідальності, що їх вимагає воля.

Кожний громадянин повинен слідкувати за громадськими справами, піддержувати лише тих, хто ставить загальне добро вище інтересів партії, групи або особистих бажань. Кожний громадянин повинен признавати другому, незалежно від віри, раси або походження, ті самі права, яких бажає для себе; радо проклинати свою пайку державних видатків, чесно працювати і бути готовим до збройної оборони нашої спільної спадщини.

Святкуючи річницю нашої державної незалежності в тіні диктатури і війни, ми повинні добре застановитися над обов'язками, що їх ставить демократія. Лише як кожний їх виконає, можемо бути певні, що нам вдасться зберегти наше право на „Життя, Волю і стремління до Щастя”.

Загальна Рада — ФЛІС.

ЧОРЧИЛ І ЕГИПЕТСЬКА КАМПАНІЯ

Прем'єр Чорчил виголосив 2. липня ц. р. в британському парламенті промову, в якій старався вияснити причини невдачі війни в північній Африці. В деяких випадках для нього самого ці причини не були зовсім ясні. Перед поразкою в Лівії, говорив Чорчил, британська армія мала перевагу в числі, повзях і лінійках. Також гармати були доброї якості і в достаточній кількості. Чому наступила така велика поразка біля Тобрука, Чорчил, як самий признає, сказав, дотепер добре не знає. Виглядає, що німці, які мали великий запас протитанкових гармат, зуміли ті гармати приспособити до боротьби з повзями. Недалеко Тобрука в одній битві 300 британських повзів пішло в бій, а вернулося лише 70. Ті повзи, хоч сами пропали, не завдали німцям відповідної втрати. Це була стебеліна, що дала перевагу німцям. Описавши інші поразки, — з яких причин, цього ще не можна було досі устатити.

Чорчил не звальював вини на командуючого генерала Річарда. В засаді навіть обороняв його, кажучи, що всі люди помилані і кожний полководець в війні може не раз зробити помилку. Нераз щастя піде проти нього. Коли ми будемо за кожну помилку людей тяжко карати, говорив Чорчил, то тоді ті люди зачнуть бути дуже обережні і будуть боятись взяти ризик. А війна полягає в ризикованості. Полководець, що не хоче ризикувати, ніколи бити не виграє.

Німці дістали також великі скріплення через Середземне море. Впродовж довгих місяців вони по 24 години на день бомбардували середземноморську твердиню Мальту. Хотіли твердиню до нині не здобути, але значно її ослабили і спугали її ударні сили. Вслід за тим німці й італійці могли переслати до Північної Африки чимало ріжних матеріалів. Англія теж посилала на Близький Схід військо і матеріали. Але послілка довола Африки забирає чотири місяці. Зате послілка через Середземне море забирає один тиждень. Але той послілка через Середземне море тяжко було доставити до місця призначення з огляду на ворожі сили.

На східній театрі війни, говорив Чорчил, Британія, а описав Америка, вислали дотепер близько мільон війська, разом з чотирма і пів тисячі повзів, шість тисяч літаків, п'ять тисяч гармат, 50,000 скорострільних кримську землю, таке горе, якого кричати й не зазнають. Один загон козаків з Яворницьким пустився на Карасубазар, другий з Павлом Пелехом вдарився до Козлової огорода, третій з Грицьком Пелехом — упав на саме ханське кубло — на Бахчисарай.

І якого то плачу було на той час по всій кримській землі! По городах і аулах прийшла така пожежа, що за димом і курявою сонце ховалося як за хмарами. Там голосили татарки й татарчата, котрих чередами гнали у полон, а тут ревіла худоба, іржали коні...

У Бахчисарай козаки вже не застали хана: дим пожежі так налякав його, що він з більшою частиною свого війська побіг у гори, а другу пісав розвідати, що і як і звідки прийшов на його землю гнів Аллаха, бо від Перекопа ніхто не приходив.

Незабаром Селим-Гірей дізнався, що то запорожці так страшно хазяйнують у його ханстві і що проскочили „урус-шайтани” у Крим не через

літ і біля сто тисяч моторових повзів. Велика частина з того пішла на Близький Схід. Чорчил закінчував свою промову пересторогою, що Британія знаходиться в смертельній небезпеці і хоч треба мати найкращу віру в перемогу, то треба кожної хвилини сподіватись і чорних вісток.

Промову Чорчила попередив своєю промовою міністер постачання, Лителтон. Замітив те, що Лителтон не задумував анбілювати уряду закривання певних фактів, а навпаки, сказав, що британське військо в Лівії, а тепер в Єгипті, було гірше вининоване від німецько-італійського війська, як теж знаходилося в чисельній меншості. Під тим оглядом міністер Лителтон ріжнисяв дещо від свого шефа Чорчила, котрий говорив, що британська армія в Лівії в нічому не уступала армії маршала Ромеля.

Парламентарна опозиція погрожує Чорчелеві вже задалегідь, що візьме його на безпощадні допити. Але коли Чорчил заявився в парламенті і коли розпочалась дебата над критичним положенням в Єгипті, видно було, що всі політичні воліли почути з уст міністрів щось потішаюче, ніж чути лише про трагічні випадки з уст опозиції. Сама опозиція „з ревуних лавів, обернувшись у воркотячих голубів”, як не заявив Лителтон. В подібний спосіб поведилося опозиція після промови Чорчила. Це була мужня промова, яка не закривала нічого і признавала достачі там, де ті недостачі були.

Англо-саксонці не боятись признались до помилок, бо таке признання в їх власних очах не понижує їх. Деякі народи волять вперто обстоювати при своїх помилках, а навіть ті помилки закривають, бо боятись, що признання до своїх помилок скине з них серпанок поваги, надірве їх авторитет, розвіє внутрішні сили витворену до них пошану. Коли провід таких народів поповнить яку помилку вони боятись глянути правді в очі і ствердити цю помилку, щоб цим не викликати зневаги до себе самих. Вони волять приймати брехливі пояснення проводу, невдачу малювати як перемогу. Англіїці є іншої вдачі. Вони по кожній поразці починають ґрунтовну перевірку свого проводу, щоби ствердити, чи дана поразка наступила внаслідок вищих сил, чи внаслідок помилок або занедбання з боку проводу.

Коли це була помилка або занедбання, англіїці хочуть також ствердити якого роду була та помилка? та чи можна її простити? Кожний чоловік помилується, це правда. Але навіть в помилках треба робити різниці і треба дивитись, чи помилка була каригідна, чи некаригідна, себто така, що мимомайкращої волі вона чоловікові таки могла трапитись.

Дискусія в британському парламенті над провадженням війни в Північній Африці мала ще за завдання ствердити, чи часом британська армія на їїм фронті не є скривджена на користь советської армії. Як відомо, Англія в впродовж останнього року посилала велику кількість своїх літаків і повзів на советський фронт. Дехто закидав урядові, що він більше боїтсь за розгром советської армії, ніж за своєї власної. Вичерпна дебата в парламенті опрокинула ті погляди. У висліді Чорчил дістав великою більшістю голосів довіру парламенту. Лише 25 на 500 послів голосували за реческом уділіти урядові Чорчила вотум недовіри. В той спосіб Чорчил далі являється неоспорним британським політичним провідником, а також головним комбінатором мілітарної світової стратегії.

БУДЕ СУДИТИ ШПИГУНІВ.

Генерал Френк МекКой, що його іменував президент Рузвельт начальником військового суду, що буде судити 8 німецьких саботажників, висаджених на американський беріг з німецьких підводних човнів.

JOIN THE PAY-ROLL SAVINGS PLAN

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

32)

— Завив хан як собака і побіг у свої улуси з ордою, — тільки й удалось козакам добитися від свого язика. Халат на собі роздірав... піку свою драпав пітнями... плакав, ай-ай! як плакав... Тепер йому падишах кесим башка, ай-ай! кесим башка!

Після Служби Божої і молебня на подяку Богу запорожці перш усього перенесли своїх убитих у страшний „заверуси” товаришів — як каже літописець — на братське кладовище і передали тіла їх землі „честним і знаменитим погребенієм”. — Убито було п'ятьдесять чоловіка.

Полягло яничар у ту ніч тринадцять тисяч п'ятьсот! Два дні валили Запорожці їх трупи в ополонки, пускали під лід —

нехай плинуть і ждуть слушного часу...

XV.

Сяк-так, перебули козаки Різдяні свята і водохреще, перебули й ніст описія мясний, а тут вже й сонечко стало все вище та вище підбиватись. Прийшла весна. Минили і Великодні свята, пролинула й клечана неділя, не далеко вже й до Петра.

Коли ось розсизлає Сірко козаків-молоду по усіх плавнях, займоцях, по пасіках і козацких становищах, щоб усе низове товариство, не гаючись ні хвилини, мерщій прибувало до Січи на велику раду.

Отаманське слово — велике слово. Козаки разом з усіх усюдів посунулись до Коша. Зібралась рада. Сірко, укло-

нившись до громади, ознайомив, що від славного війська запорозького низового хрещений люд, уся ненька Україна вимагає великого, святого діла.

— За неньку Україну і за святе діло ми раді пожити свої голови! — озвались за порожці. — Веди нас, батьку!

— Так от що, дітки, — додав Сірко — ідьте ви зараз до своїх становищ, де хто господарство має, занесять тижнів на три харчами і усім, що до походу належить: щоб і коні були сирани, і мукеті, і уся козацька зброя. А потім, не барючись, вертайтеся до Січи, і ми підемо, куди нас Бог поведе... З Богом же, дітки. — скорше вертайтеся.

Козаки не дали на себе довго ждати. Через кілька днів Січа була як повний улик, так, що ті з козаків, що трохи опізнались, вже не попали у шостий день з зодобию і ясином загороду, а припинились перед Січю з кіннями у полі.

Тільки вже тепер, як знов зійшлась рада, Сірко дав знати, куди він поведе своє військо. Він оповів, що поведе своє військо на Татар, та не

через Перекоп, а таким шляхом, звідки їх татарі ніколи не виглядали й не виглядатимуть. Підбрав двадцять тисяч січовиків, у котрих були самі прудкі коні, і пішов з ними через татарські степи, подаль від їх кочовищ, прямо на Сіваш, не спіткнувшись на тих степях ні єдиного татарина.

Там, косою Арбатом перекинувшись на той кінець Сіваша, Сірко зупинив своє військо як раз там, де починався самий Крим, і розбив на дві купи своє військо: з одного, меншою купою, коней в п'ять тисяч, Сірко сам зостався коло арбатського „перелазу”, а п'ятинація тисяч з Грицьком і Павлом Пелехами та Якимом Яворницьким післав руйнувати Крим.

— Розсійтесь по логаній землі як сарана і гнівом Божим пронесіть над нею, а на шостий день з зодобию і ясином вертайтеся до мене; а тут я сам зустріну хана і задам йому такого прочухана, що дітям і внукам зажаке не буди дівка, коли він спить, — сказав Сірко їм на відході.

І таке горе на той час спі-

вало усю кримську землю, таке горе, якого кричати й не зазнають. Один загон козаків з Яворницьким пустився на Карасубазар, другий з Павлом Пелехом вдарився до Козлової огорода, третій з Грицьком Пелехом — упав на саме ханське кубло — на Бахчисарай.

І якого то плачу було на той час по всій кримській землі! По городах і аулах прийшла така пожежа, що за димом і курявою сонце ховалося як за хмарами. Там голосили татарки й татарчата, котрих чередами гнали у полон, а тут ревіла худоба, іржали коні...

У Бахчисарай козаки вже не застали хана: дим пожежі так налякав його, що він з більшою частиною свого війська побіг у гори, а другу пісав розвідати, що і як і звідки прийшов на його землю гнів Аллаха, бо від Перекопа ніхто не приходив.

Незабаром Селим-Гірей дізнався, що то запорожці так страшно хазяйнують у його ханстві і що проскочили „урус-шайтани” у Крим не через

Перекоп, а Арбатом, через Сіваш...

Селим-Гірей аж руки підняв до неба з радощів.

— Алла, Алла!... Ля ілях іль Алла, Мухамед расуль Алла! — похвалив він Бога за таку звістку.

Він знав, що коли запорожці вертатимуться з Криму через Сіваш, то як перестріти їх у самого перелазу на Арбат, на ту вузьеньку косу, що то ненькою і довгою стрілкою простяглася поміж гнилим Сівашем і Азовським морем, то там їх не трудно буде перерізати і перестріляти як пташків або перепелиць — до одного, до останньої ноги...

І Селим-Гірей зараз погнав своїх чаушів у гори, за Чатирдаг, щоб усі султани, мурзи й аги поспішали до його у Чуфут-Кале, кожний з своєю ордою.

Як казав хан, так і сталося: Селим-Гірей обгорнувся великою ордою за п'ятьдесять тисяч коней і сагайдаків.

Не втече тепер „урус-шайтан”, не втече! У вершу шука головою попада і повороту й

не буде... Не втече „урус-шайтан”!

Але не так склалося, як жадалося...

Селим-Гірей з своєю ордою доскочив арбатського перелазу як раз у той день, коли й козаки мусили тудиж вернутись з ясином і здобичю. Аж там ждав на хана сам Сірко.

Селим-Гірей і його султани ще здалека заприпитили, що у козаків дуже мало і що вони полягали за коней, як за живий окіп.

Бувло вам звісно, що запорожці так було вимущували своїх коней, що коли скаже було: „косою”, лягай тихо! — і химерний коняка зараз лягав на землю і лежав як мертвий, а Запорожці клав йому на спину свого мушкетера і лучив ворогів неначе з прицілу.

Так от як побачив Селим-Гірей, що козаки полягали за коней, то зараз звелів і своїм орді зійти з коня і вдарити на козаків пішки, великими лавами, спершу пускаючи в них хмари стріл, а потім, зблившись, на ножі, рукопаш!

(Дальше буде)

Українська Дивізія U. S. O. При Роботі

Українсько-Американська Дивізія U. S. O. Великого Нью-Йорку працює тепер багато, аби американці українського роду зробили важний і змістовний приносок до загальнонаціональної кампанії за зібрання 32 мільйонів доларів за Об'єднаних Службових Організацій (U. S. O.). Українській Дивізії призначено квоту 12,000 доларів і цю квоту ми маємо постаратися зібрати в як найкоротшому часі.

Виконний комітет Дивізії відбув уже низку засідань, а потім рішився поширити акцію, запрошуючи на збори представників усіх місцевих організацій. На кожному такому зібранні представляється зібраним повний звіт з зробленої роботи та дискусюється свобідно й широко над дальшою акцією за зібрання української квоти.

На одному такому зібранні постановлено для зібрання цієї квоти розділити цю квоту між існуючі в Великому Нью-Йорку українські товариства, як відділи Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Провінційного Народного Поміччя, Української Секції Міжнародного Ордену, Союз Українок, молодіжні товариства й такі інші. Кожному з тих товариств видано письмово з повідомленням про цей план. На спеціальних зборах представників цих товариств одобрено цей план як основу для збору; видимо збори признали цю задачу за справедливою й одиноким можливу. При тому кожному місцевому товариству полишено до вибору, як вона збере припадаючи на нього квоту; воно може собі вибрати на це такий спосіб, який йому подобається, а може й скомпанувати кілька способів, наприклад, даючи частину з товариської каси, збираючи частину з жертв від членів, доскладаючи решту відповідними підприємствами. Товариство може гласувати на таку ціль балі, піжнік, «бінго», а гроші повертати на цілі U. S. O. Для підтримки збору очі до колективні люди можуть дістати відповідні колекторські книжечки від касієра Української Дивізії U. S. O., гр. Пиятона Стасюка.

Ще в минулому тижні, Українська Дивізія U. S. O. пердала першу свою збірку в сумі 400 доларів, що їх зібрано головні стараннями касієра Української Дивізії. Дальші жертви кожний може донести днем на його адресу (124 Перша Евея в Нью-Йорку), або гечером до канцелярії Союзу Українських Бізнесменів (53 Ст. Марк Плейс, себто на 8. вул. в Нью-Йорку). За всі жертви, зложені на руки касієра Української Дивізії, дається кредит Українська Дивізія, отже українські люди. Всі жертви теж будуть проголошені публічно, в міру того, як вони будуть надходити.

У додатку до цього, Українська Дивізія збирається скликати великанське „релі“ для цілей U. S. O. З огляду на те, що в неділі наші люди віддають на села, відбуваються піжніки, тощо, рішення відбутися таке віче в підходящий будній день. На такому „релі“ будуть концертні точки і короткі промови. Виконний комітет робить заходи, щоби жертви, зложені на „релі“ кимнебудь, були признані товариством, до котрого жертводавець належить. Своєю масовою привабливістю на таку „релі“ українська імміграція Великого Нью-Йорку покаже, як вона хоче допомогти акції Об'єднаних Службових Організацій для моряків і вояків Дядька Сема.

Чергові збори представників усіх українських організацій

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюджено Загальною Радою Американської Єдності).

Президент Рузвельт і британський прем'єр В. Черчилль видали спільне повідомлення про вислід своїх нарад у Вашингтоні. В ньому сказано: „Ми обговорили всі важні питання війни... Народи велись у повній свідомості сил і засобів наших ворогів... Ясно, що точних планів не можна виявити, але вже тепер можна сказати, що майбутні військові операції... відтягнуть німецькі сили від наступу на Росію“.

Далі у повідомленні сказано, що „транспортних боєвих частин і перевіз амуніції та іншого військового постачання все ще є одним з найважливіших завдань Союзних Держав. Підводні човни держав Осі все ще заважають багатьом вантажним кораблям... але продукція нових пароплавів з місяця на місяць постійно зростає; є надія, що у висліді заходів, які ухвалено на цій конференції, флот обидвох держав ще далі зменшуватиме шкоду, яку ворожі субмарини роблять нашої торговельній мореплавстві“.

Воєнна Продукція.

Президент повідомив, що американські фабрики виробили у травні 4,000 літаків, 1,500 танків, біля 2,000 танків, польових і проти-тенкових гармат (не рахуючи проти-танкових), більше як 50,000 машинних крісів і стільків ручних скорострілів. „Ми нахвалимося“, — казав президент, — „на шляху до такого темпа продукції, яке дозволить нам досягнути нашу мету“. Американський нарід не сміє, однак, бути надто самовпевненим, тому, що є багато поважних труднощів, особливо внаслідок нестачі деяких сировин.

Голова Ради Воєнної Продукції, Д. Нелсон, видав був залик до американців, щоби вони відсвяткували День Незалежності працюючи для своєї свободи. У воєнному виробництві 4. липня не був святочним днем. Нелсон далі повідомив, що згідно з воєнною програмою треба буде виробити воєнних матеріалів на 220 мільярдів доларів. На це буде видано в цьому й найближчому році по 6 мільярдів доларів місячно; тепер видатися на воєнну продукцію по 3 мільярди 800 мільярдів доларів на місяць.

Федеральне Бюро Інвестицій арештувало всіх спеціально вишколених нацистських саботажників, яких німецькі субмарини висадили на американський берег в Понте Ведро у Флориді і на Лонг Айленді біля Нью-Йорку. Арештовано також кільканадцять „зв'язкових“, що мали помагати саботажникам.

Пайкування.

Уряд адміністратора ціл провів великого Нью-Йорку скликаю на середу, 8. липня, до Українського Демократичного Клубу, 59 Ст. Марк Плейс, у Нью-Йорку. Початок наради точно в 8. годині.

Марія А. Герман, секретарка.

голосив, що згідно з планом постійного пайкування газоліну у східних стейтах, який входить в життя 22. липня, власники пасажирських автомобілів дістануть книжечки, означені буквою „А“. В них буде шість сторінок з вісьмома купонами кожна, кожний купон важний на 4 галони газоліну. Це дасть змогу проїхати 2,880 миль на рік. Аплікації на більший пайок можна буде виставити підчас згодування по книжечці „А“ в дні 9., 10. і 11. липня. Щоб дістати доповнюючі книжечки „В“ або „С“, треба доказати, що власник автомобіля проїжджає більше як 1,800 миль річно по діловим справам і що він підвозить ще інших осіб. Спеціальні книжечки для тягарових автомобілів, таксівок, амбуляцій і урядових автів матимуть по 96 і 384 купони, кожний купон важний на 5 галонів газоліну.

Газолінові станції можуть давати першеступню робітникам у воєнних індустріях, тягарових автомобілях та амбуляціях, якщо їх припаси газоліну не вистачають, щоб задовольнити всіх, мусять однак вистіпати про це відповідні оповістки. Уряд Адміністратора Цін затримав доставу газоліну до 64 стай в Нью-Йорку, Нью-Джерсі і Пенсильванії за те, що вони не повинувалися постановам про пайкування. Уряд Цін відділу Оборони заставив 3,000 своїх місцевих відділів, щоби вони помагали власникам автомобілів творити клуби для спільного живання авт. Збільшено пайок гумових колес на ліпше, тому, що вони більше нищать підчас гарячих літніх місяців.

Армія і Військова Служба.

Конгрес ухвалив і передав сенатові закон про те, щоби у фінансовому році, який починається 1. липня, видати 42 мільярди доларів на постачання армії. Начальник постачання генерал Сомервел заявив, що в середині 1943. року американська армія матиме 4,500,000 вояків. Прохачування армії в 1943. році коштів становитиме 1,300 мільярдів доларів. Починаючи з 1. липня вишколюється 13,000 пілотів для безпечних, транспортних, службових літаків і пілотів-учителів.

Половина Управы Рекрутації видала розпорядок місцевим комісіям, щоби вони поділили зареєстрованих на чотири категорії і покликали їх до військової служби в такому порядку: 1) тих, хто не має нікого на удержанні; 2) тих, хто удержує інші особи, а не власних дітей чи жінку; 3) одружених перед 8. грудня 1941., що живуть з родиною; 4) тих, що мають жінок і дітей або тільки дітей і живуть з ними. Місцеві комісії вирішувати, як поступити в тих випадках, коли зареєстрованих покликанно до військової служби саме в час, як повинні категорії були встановлені.

Побільшення Флоту.

Сенат передав палаті репрезентантів закон, який дає праву команді флоту придбати для себе нові кораблі місце-

ти 1,900,000 тон, коштом 8 і пів біліона доларів. Коли цей план буде виконаний, американська флотія матиме воєнних кораблів на 5,650,000 тон містоті і буде багато більша за всі інші флотії у світі. Президент підписав закон, який підвищує пайок морських старшин на субмаринах на 25 відсотків і признає нурцям 5-доларовий бонус за кожну годину праці при особливих небезпечних умовах.

Воєнний Фронт.

Злучені Держави встановили окремий „Европейський Фронт Воєнних Операцій“. Командантом цього фронту призначено бувшого помічника головноначальника штабу, генерал-майора Двайта Д. Айзенгавера. Його головна квартира знаходиться в Лондоні. Відділи інженерського корпусу в Австралії і частини Союзної Ради Праці побудували в Австралії 100 нових летючих майданів та збудували або поправили тисячі миль воєнних шляхів.

Транспорт і Зберігання Гуми.

Уряд Оборонного Транспорту встановив окремий відділ для того, щоби організувати краще використання п'ятих мільйонів американських тягарових автомобілів для воєнних цілей. Наслідком такої організації можна буде зберегти багато гуми, а рівночасно збільшити видатність автомобілевого транспорту. Залізничні перевезли в 1941. році більше вантажу і на більшу віддал, чим колинебудь передтим. Число вжитих вантажних вагонів збільшилось на 33 відсотки в порівнянні з 1929. роком. Пасажирський рух на залізницях і автобусах зріс на 50 відсотків у порівнянні з минулим роком. Директор Оборонного Транспорту, Істмен, видав залик, щоби товариства і установи стримались на час війни від вилучування залізів та ярмарків, щоби не обтяжувати транспорту.

Президент Рузвельт продовжив до 10. липня кампанію збирання старої гуми, тому, що до 27. червня зібрано її тільки 219,000 тон.

Хліборобство.

Секретар хліборобства Вигад, стверджує, що Злучені Держави мусять скористатись з переваги користуватись продукцією малих фермерських господарств, щоби покрити харчове запотребовання підчас війни. Департамент Хліборобства робить все можливе, щоби допомогти фермерам купити нове знаряддя і худобу та побільшити видатність їх господарств. За обчисленням Департаменту, кількість головних свиней досягне в 1942. році 105 мільйонів штук, більше, чим колинебудь передтим. Продукція молока була на 1. червня на 3 відсотки більша ніж рік тому. З початком червня на фермах працювало майже 12 мільйонів осіб, себто один мільйон більше як в травні, та 99 відсотків того числа робітників, що були пересічно заняті на фермах в роках 1910—14. Платня фермерських робітників виносилася 183 відсотки того, що вони заробляли в роках 1910—14.

(„Тиждень Війни“ підсумовує важніші інформації з урядових джерел про події до п'ятниці 29. червня).

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СВЯТО, ПА.

Українське Товариство святкує День Батька.

Товариство Тараса Шевченка, від. 166 Н. Н. Союзу, влаштувало дня 21. червня День Батька.

Свято відбулося в укр. кат. церковній галі. Відкрив свято предс. товариства, п. Михайло Гелембюк, пояснюючи в довгій промові ціль і вагу цього Дня з огляду на цей час, в котрій тисячі наших молодих синів борються в рядах американської армії, щоби пімститися на ворогах — за кривди, заподіяні нашим батькам і матерям. Горючими словами взивав присутніх, щоби після сил і змоги піддержували наші американські змагання в боротьбі з лютими ворогами.

Потім — попросив до слова гостя, що прибув на свято, члена головного уряду У. Н. Союзу, д-ра Володимира Галана з Філадельфії.

В одногодинній промові д-р В. Галан розповів про традиції українського народу, про те страшне криваве лихоліття, яке терпить наша родина за морем, про змагання українського народу. Рівнож представив наше життя в Америці як тяжко перед десятками літ нашим робітникам майнерам житися, немачи спільної зв'язи між собою. Бесідник далі змалював велику працю, що поклав для нас українців в Америці наш дорогий Батько У. Н. Союз, котрий крім несення просвіти і добрих порад, помагав сиротам, вдовцям, казаків, нещудим, не забуваючи і за старий край, вислав після змоги голодуючим українським родинам. Під прапором У. Н. Союзу виховалась наша молодіж, котрих пару тисяч днес борються за правду і свободу в рядах американської армії.

Бесідник взивав до куповання Бондів Оборони й представив, що У. Н. Союз до цієї пори закупив за один мільйон п'ять сот тисяч доларів. Описав заграєв гарячими словами присутніх, щоби всі старші і діти охотно вписались в члени У. Н. Союзу, щоби і вони злучились з тою великою родиною, яка гортеться днес під прапором нашого 50-літнього Батька, У. Н. Союзу.

Почім відкрито американський і український гимн. Тутешне жіноцтво членкині і нечленкині устроили гарну гостину гарячі і зимні м'яси, а батьки постарались за різні налітки.

Батьком зівав вибраний п. Михайло Шевчук, член Братства св. Петра і Павла, довголітній член 383 від. У. Н. Союзу в Бріджпорт, Па. Він одержав гарний презент.

При веселих розмовах гостина тривала до вечора. Гости підносили заслуги уряду й членів товариства за їх ревну працю, а головню Юліана Струтинського, касієра, бо він в діяльності поклав найбільше труду до Свята. Подяку за смачні потрави і дарунки зложено паням: Гелембюк, Ломничук, Шевчук, Струтинський, Замольський, Титаник, Слободзін, Кросбі, Грат, Шогрин і Смик.

Михайло Замольський, секр. 166 від. У. Н. С.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У вчорашній статті „Ясність проводу“ зайшла помилка в реченні: „Коли на дев'ять судів чотири має відмінну думку, то зрозуміло, воно може викликати сумнів в людей, чи наспрамок, вказаний найвиразніше більшістю, виразний“. Останнє слово має бути „правильний“.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК: МИКОЛА МУРАШКО, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА: ГРИГОРІЙ ГЕРМАН, 80 W. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.
ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА: МАРИЯ МАЛЕВИЧ, 344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.
ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР: ДМИТРО ГАЛИЧИН, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ГОЛОВНИЙ КАСІЄР: РОМАН СЛОБОДЯН, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПИТУЛА, 33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
Д-р ВОЛОДИМИР ГАЛАН, 1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.
Д-р АМВРОСИЙ Т. КІЗЕП, 11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.
РОМАН СМУК, 1515 Estes Ave., Chicago, Ill.
СТЕПАН КУРОПАСЬ, 4041 W. Kamerling Ave., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА, 947 Ottawa St., Windsor, Ont., Canada.
СТЕПАН СЛОБОДЯН, 4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
ІВАН РОМАНИШИН, 711 Grove St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПИКУЛА, 1409 N. Lawler Ave., Chicago, Ill.
ВОЛОДИМИР ДІДІК, 6521 Rutland St., Detroit, Mich.
ГЕНОВЕФА ЗЕНКО, 887 Boulevard St., Akron, O.
МИКОЛА ДАВИСКИНА, 41 Rosewood St., Mattapan, Mass.
ЕВГЕН ЛЯХОВИЧ, 72-50 Manse St. Forest Hills, L.I., N.Y.
АНТІН ШУМЕЙКО, 1972 Ostwood Ter., Union, N. J.
ДМИТРО ШМАГАЛА, 1504 E. 173rd St., Cleveland, Ohio.
ЮЛІЯ БАВОЛЯК, 76 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa.
Головня канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власній домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City, N. J.
Telephone: BErgen 4-1016.

КУНЦЕ ВЖЕ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

НЬЮ-ЙОРК. — Гергарда Вільгельма Кунце, фірмера Німецько-Американського Бунду, що його піймано оноді в Мексику, поставлено вже тут перед федерального суддю як обвинуваченого за не ставлення до військової служби. Суддя наложив на нього „бейл“ в сумі \$50,000. Його мають скоро відставити до Гартфорду, в стейті Конетикот, де його будуть судити за шпіонажу в користь Німеччини й Японії.

ПАЙКУВАННЯ ПОЖИВИ НА БЕРМУДІ

ГЕМИЛТОН. — Уряд зарядив широке пайкування поживи. На будуче кожна особа дістане на тиждень тільки 8 унцій товсту, дві унції кави, що пайбільше 14 унцій молока, 16 плинних унцій консервованої зупи, 8 унцій цукру й одну унцію чаю.

РОЗБИТО ТОРПЕДОЮ МЕКСИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

МЕКСИКО. — Генеральний штаб мексиканської армії подав до відоза, що в Мексиканському заливі зторпедовано й затоплено мексиканський корабель „Сепінікаль“. Розбиті з корабля висаджено в місті Піколотля, в стейті Веракрус.

КИТАЙЦІ ЗАВДАЮТЬ УДАРИ ЯПОНЦЯМ

ЧУНГІНГ. — Китайські сили заатакували японські лінії в околицях Лешуї, провінції Чекіян, і відбили важний тегульський майдан. Обширні повітряні налети виконали американські літаки, які бомбардували різні японські мілітарні об'єкти, завдаючи японцям великі втрати. Вони збили 25 японських літаків, понищили чимало японських складів і касарень, як теж знищили гарматне судно на ріці Янгце.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ УКРАЇНИ

в часах великих суспільних і національних переворотів
НЕМА КРАЩОЇ КНИЖКИ, ЯК ІСТОРІЯ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ.

Про ту важну епоху самостійної української
козацької республіки

— пише

відомий ЮРІЙ ВЕРНАДСЬКИЙ,
професор історії в Єйльському університеті,
в англійській книжці, що власне появилася друком
з друкарні Єйльської Університетської Преси,
накладом Українського Народного Союзу, під нагодою:

BOHDAN

NETMAN OF UKRAINE

150 СТОРІН. ПОРТРЕТИ І ІЛЮСТРАЦІЇ. ЦІНА \$2.50

ДЛЯ ЗАМОВЛЕННЯ, проситесь витягти цей купон на крокований лінійці й вислати виповнення до книгарні „Свободи“:

„СВОБОДА“ P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Послаю ось тут _____ доларів моні-ордером (чеком) і прошу

вислати мені _____ примірників книжки: BOHDAN, Netman of

Ukraine.

Ім'я _____

Адреса _____

Місто _____

Стат _____

Від адміністрації „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи“.

Число відділу _____

Ім'я й назвище _____

Стара адреса _____

Нова адреса _____

Пошта _____

ПАЛЕСТИНА НА ЧЕРЗІ? — Зо збільшення повітряних рейдів на Гаїфу й зо зростом концентрації військ держав Осі на Крети, стало правдоподібним, що найближчим краєм, призначеним на ворожий наїзд, є Палестина. Можливо, що заняття Палестини припаде на той самий час, в котрий генерал Ромель зробить остаточний удар на Суєзький канал. На світліні, британські й жидівські відділи флоту машерують новою ділянкою Єрусалиму.

Роман Славський.

ДЕЩО ПРО ПІГМЕІВ

На нашій землі є різні дикі племена. Серед них найменші ростом — пігмеї. Живуть вони в середині Африки, та є у Новій Гвінії, на північ від Австралії.

Вони відрізняються від інших людей і виглядом і способом життя.

Проміжні і друге дають нам деякі вказівки науковці виріди. Ось африканські пігмеї діляться на дві окремі групи: 1) Ба-Бінга на заході (над ріками Убанга, Санга, й Л'юбай) і 2) Ба-Туа (між горішнім Конго і озерами), а одні та другі діляться знову на різні менші племена.

Прикметний у пігмеїв, власне, не так зріст (найвищий, 1 м, заввишки), а загальний на зовнішній вигляд. Їх тіло жовто-рожевої барви, на цілому тілі густий заріст, в чоловіків довга борода. Крім того, відмітна від нашої пропорція частин тіла: довші кінцівки короткі, зате сильно розвинена грудна клітка, рамена й руки, що самохіть насуває думку про подібність до мавп. Шия мають грубу й коротку, личник високий. Ніс угорі вузький і широкий удоліні, подібний до трикутника. Кажуть, що саме ці пігмеї це найстаріша раса людська в середній Африці, що це африканські тубільці.

Звичайні й побут вони сильно відрізняються від усіх інших племен Африки. Їх культура дуже проста й первісна. І чоловіки, і жінки ходять голі (коли не брати на увагу вузького пояса з кори або листя). Обличчя не маюють і не татуюють (не вирізають знаків на тілі). Живуть у наметах із галуззя та листя мейкання (найбільш для двох осіб) не дуже різняться від малих гнізд. Займаються головно полюванням. Їх зброя — лук і ратина. Полують навіть на найсильніші звірять на стоїх, чи лівів. М'ясо їдять тільки зваржене. Крім м'яса, люблять дикий мед та лісові горіхи.

Займаються обмінною торгівлею з муринами. Суспільно громадське життя пігмеїв дуже просте: немає в них ніякої влади в нашому розумінні, немає такої, як ми розуміємо, сирендичності. Кожен виконує німсту на власну руку — та не дуже рідко трапляється, бо африканські пігмеї незвичайно лагідні вдачаю. За жінку платять батькові кількома кусками м'яса або луком. Коли жінка чоловікові зупиняється, чоловік може її викинути з "хати".

Смерть у них має дуже малу вагу: її приймають із найбільшою байдужістю. Мерця ховають під листя, і ніхто ним більше не цікавиться. Релігія в них теж дуже проста: є якась неспена в них віра в душу, що після смерті покидає тіло — ось і все.

Немає в них мистецтва. Мають кілька пісень — з одним ритмом. Мови цих пігмеїв ще досі не просліджено. Подібно життя пігмеїв у Новій Гвінії. Про них ми знаємо дещо з наукової виправи професора Стірлінга, що робив її заходом каліфорнійського

Нац. Інституту. Він викрив цих пігмеїв у голландській частині цього острова — здається, він перший із європейців туди їставив. І ці пігмеї маленькі, найвищий із них доходить зростом до 1 м, а так пересічно всі на 1/2 метра заввишки, чи 80 см.

Життя цих дрібних людей теж дуже просте. Вони теж не мають жадної одежі, сидять у "халупочках" і живуть із полювання при допомозі лука і стріли.

Дуже цікаве їх домашнє й родинне життя. Дома й на полі працюють переважно жінки. Кожний пігмейський чоловік може мати більше жінок. Але другу жінку бере собі новогвінейський пігмей тільки тоді, коли перша неплідна, або коли одна жінка не може сама дати собі ради в роботі.

Дуже часто вони пильнують, щоб другою жінкою була вдова, що в попередньому подружжі вийшла себе доброю матір'ю та робітницею. Переговори про подружжя ведуть батьки. Як дійде до згоди, тоді мати молодого дарує молодому коротку спідницю, а мати молодого дає — спідницю молодій.

Цими першими подарунками починаються весільні обряди. Пізніше — йде обмін господарськими речами. У призначений день один із друзів молодого йде до жінки молодого, що її передає мама на його руки.

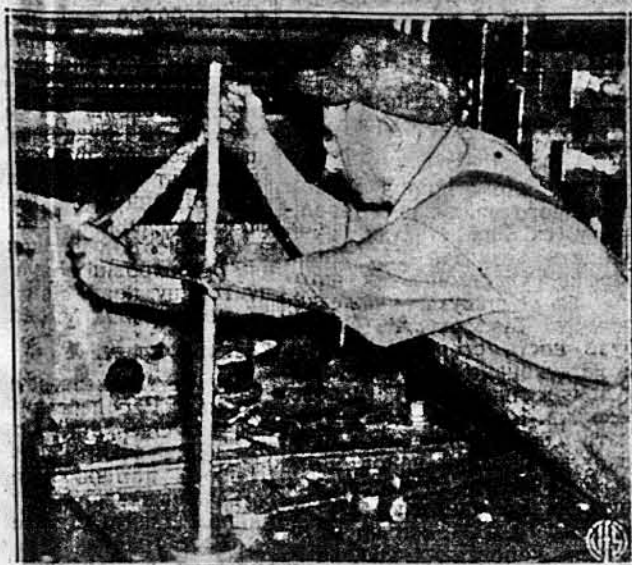
Дружба відводить молодого до матері молодого. Другого дня молоді беруться до роботи — власне працює сама жінка, а чоловік пильнує, чи жінка здатна до роботи. Цей поділ праці виявляється найкраще підчас пологів. Коли жінка вродить першу дитину, — відразу встає з ліжка, куди негайно лягає чоловік "для відпочинку". Три дні за покоем лежить він у ліжку та стогне, нібито він уродив дитину, а не жінка. Та цього звичаю дотримуються лише при першій дитині.

Новогвінейські пігмеї не називають себе по імені майже ніколи. Не говорять між собою нічого про любов. Супроти нових батьків панує в них велика стриманість. Супречок із тещами, таких звичайних серед культурних народів, там немає.

Коли хто небезпечно занедужає, зараз кличуть чарівника й дають йому дарунки. Як-що його чари не помагають, то недужий спокійно жде смерті. Зате по смерті постає страшна розлука: всі жахливо кричать, правдиве божество огортає все племя, особливо, коли покійник був дід, що мав велику повагу, або молода людина, що ще не вийшла всіх своїх здібностей.

Тіло покійника покривають найкращими прикрасами. Хто належить до рідні, ближчої чи дальшої, уважає за свій обов'язок обшити покійника й голосно викидати його, неначеб хотів його воскресити.

Мерців ховають сидячки, так що борода дотикає колін.

ВІН ЗА ДЯДЬКА СЕМА. — Луїс Сміт, робітник в одній з фабрик для будови кораблів у Ньюпорт-Нюз, Верджинія, зобов'язався давати на закупню бондів свободи 96 процентів свого заробітку.

До могили вкидають все те, що покійник мав з собою, а потім засипають яму глиною, при чому жінка або мати померлого намагаються нібито кидатися в могилу, щоб її засипали разом із покійником — але рідня не допускає...

Визначним гостем ці пігмеї дають подарунки; найпочесніший гостинець — мале дике поросля, вбите стрілою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТЕМСТЕД, Н. П. — Північні збори відділу 327, відбулися в п'ятницю, 10. липня, в годині 8. вечір, в галі Uniondale Ave., near Front St. На цих зборах було голосний радний У. Н. Союзу п. Е. Лавоні. Просимо всіх членів бути на цих зборах. Не прийняти на зборах членів заплатити кару 50 ц. — М. Домітринши, предс.; В. Дунечук, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що місячні збори відбулися в неділю, 12. липня, в годині 1:30 пополудні, в Р. Домі (Carpenter St.). На цих зборах було голосний радний У. Н. Союзу п. Е. Лавоні. Просимо всіх членів, котрі не працюють в неділю, прийти на збори, де всі разом пологомо деякі важкі справи. — П. Андрушків, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що північні збори відділу 338, відбулися в неділю, 12. липня, в годині 2. пополудні, в українській галі, 214 Скотленд-Елленс. Просимо всіх членів прийти, бо буде справоздання уряд і контр. комісії за 6 місяців. — За уряд: Михайло Коваль, предс.; Паско Яковський, кас.; Микола Куць, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Північні збори Тов. ім. Петра й Павла, від. 102, відбулися в неділю, 12. липня, зараз по Св. Вечір, в галі церковній, Каліні й В. вул. Кожний член повинен бути на цих зборах, бо є важкі справи до вирішення. Буде справоздання касово за пів року секретаря і контролі. Члени, котрі не забрали своїх дивідендів, мусять забрати їх на цих зборах. Довгуючі члени поб старались вирівнати свої вкладки. — Юрій Гіряк, предс.; Д. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що північні збори відбулися в суботу, 11. липня, в годині 7. вечір, в галі У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. На ці збори обов'язково повинні прийти всі члени, болей на разі до року, бо так вимагає статут. Отже приходіть на збори, інтересуйтеся трохи своїми відділами. У. Н. Союз буде свідкувати несподовно 50-літній ювілей: це всі радні тим, що дочекались тої радної хвилі. Тому даймо про те, щоб з нагоди нашої радної хвилі У. Н. Союз мав п'ятдесят тисяч членів. Пригадуємо тим членам, що мають в Союзі позичку, щоб її сплатили та платили на час проєнту. Просимо тих членів, котрі дають вкладки, щоб у цій місяці вирівняли свої залежності. Не чекайте, щоб аж секретар прийшов і скаже, що ви не платили. А самі час від часу показуйтеся на зборах. — Володимир Діди, предс.; Петро Кізел, секр. Ілля Андрушків, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Північні збори Тов. Соція, від. 336, відбулися в неділю, 12. липня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде звіт уряду і контр. комісії за минулий півріч і інші важкі справи. Просимо вирівнати свої вкладки. — Семен Постолок, предс.; Григорій Кізіл, фін. секр.; Тимко Казмук, рек. секр.

ЛАНКЕСТЕР, Н. П. — Бр. св. Василія Вел., від. 87, повідомляє членів, що північні збори відбулися в неділю, 12. липня, в галі парохіальній при Єлкот Рова. Просимо всіх членів прийти і вирівнати свої залежності. Не явившись член заплатити кару 50 ц., а урядник 1 дол. — За уряд: К. Купер, предс.; І. Окаль, кас.; Н. Троїновський, секр.

ПІЛМЕРТОН, ПА. — Північні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 369, відбулися в неділю, 12. липня, в годині 7. вечір, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Уряд і контролери здадуть звіт за своїй праці за 6 місяців і також будуть інші справи до вирішення. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівняли свої залежності вкладки, бо тепер кожний працює, тож не повинні залежати. — Уряд.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. Запорожська Січ, від. 67, повідомляє своїх членів, що північні збори відбулися в неділю, 12. липня, в Лібберті Галі, 9 Мей Стр. Просимо всіх членів явитися на збори, бо є важкі справи до пологодження, як також контр. комісія буде здавати справоздання за другий квартал. Просимо довгуючих членів вирівнати вкладки, бо в противний раз уряд буде змушений подати до суспендії. — За уряд: Т. Стадник, предс.; В. Вавро, кас.; Д. Пиріг, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбулися в суботу, 11. липня, в укр. прав. галі, 675 Саві 19. вул., в годині 7. вечір. Просимо членів прийти на час, бо маємо деякі справи, котрі мають бути рішені цього місяця. Напоминаємо тих членів, що зникли спілкуватися з вкладами, що коли не заплатять до 25. то будуть суспендовані. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Бр. св. Василія, від. 339, відбулися в суботу, 11. липня, в 7. год. вечір, в галі громад. 3322 Норі Лавренс ул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори, бо маємо кілька важких справ, котрі мусять бути вирішені на цих зборах. — За уряд: Іван Сорока, предс.; Марко Кунічка, кас.; Андрій Хромик, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Українська Січ, від. 182, відбулися в неділю, 12. липня, в годині 3. пополудні, в галі парохіальній, 45-47 Говн Елс. Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є Тов. справи до пологодження. Тому обов'язком є кожного члена прийти на збори. Довгуючі члени напоминаємо, щоб вирівняли свої залежності вкладки, бо іншак будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 421, відбулися 11. липня, в українській галі на Проспект ул., в 8. годині вечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — За уряд: А. Череза, предс.; М. Шиньська, кас.; П. Чернік, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379, відбулися в неділю, 12. липня, в год. 12:30 пополудні, в церковній галі. Окей і Райс ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важкі справи до пологодження. Також просимо довгуючих членів прийти та вирівнати свої залежності, бо в противний раз будемо змушені нас суспендувати. — Петро Сенків, предс.; М. Федиский, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбулися 12. липня в годині 2. в Набожницького. Повідомляємо довгуючих членів, що як не прийдуть на збори, то будуть суспендовані. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Фидина, кас.; Микола Лісний, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 29. червня 1942. р., по тяжкій недузі, помер у 57. році

АНДРІЙ ДОВГИЙ, член Тов. Рогатинська, від. 386. У. Н. Союзу в Пітсбурзі, Па.

Покійний походив з села Коростовичі, повіт Рогатин. До У. Н. Союзу належав від 1919. Був добрим членом.

Полишив у світку жінку Катерину, двох синів Петра та Івана і дві дочки Марію і Катерину.

Похорон відбувся в четвер, 2. липня, з дому жалоби до української греко-католическої св. Івана Хрестителя.

В. П. П.

Берлін, секр.

Дня 30. червня 1942, по короткій недузі, помер

АНДРІЙ ЯСЬКІВ, довголітній член Тов. Мир, від. 324. У. Н. Союзу в Філадельфії, Па.

Походив з села Мишинця, Скалатського повіту, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 1915. Покійний був щирим і характерним. Товариство жаліє, що атраїмо одного з найліпших членів.

Похорон відбувся в суботу, 4. липня, з дому жалоби, 2943 Норт 25 вул., до української гр.-католическої катедрі, а після на українській цвинтар на Факс Чейз.

Полишив у світку жінку Марію, доньку Євгенію, замінуку Сміт, Еленору, зятя Дж. М. Там Сміт, сестру марію і швагера Яблоного.

В. П. П.

Гр. Буцко, секр.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК

ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ МЕБЕЛЬ "GRANT CIRCLE UPHOLSTERY CO., Inc." 2469 WEBSTER AVENUE Near 188th St. BRONX, N. Y.

Міє на складі РІЗНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні. Telephone: FORDHAM 5-4666.

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ-ЙОРКУ І ОКОЛИЦАХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel.: MELORE 5-6577

ПІДПІРАЙТЕ СВОЇХ БІЗНЕСМЕНІВ

СПАЛЕНА ЗЕМЛЯ. — Південно-африканські сапери підкладають ладунки вибухових матеріалів під вежу в Салумі, на єгипетській границі, перед евакуацією цього міста. Вежу знищено, аби вона не служила німцям. Ангійці видимо держаться теж тої самої воєнної політики, що російське командування. (Радіо-ва світлина, пристана з Каїро.)

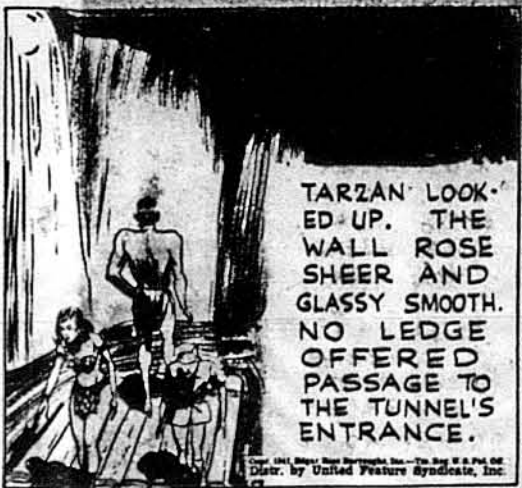
ТАРЗАН, ч. 593. Схоплені.

BORNE BY CHURNING RAPIDS, TARZAN'S ILL-FATED RAFT WAS SWPT INTO THE TUNNEL OF DOOM.

THEN THE WHIRLING CURRENT DROVE IT INTO A POCKET OF THE WALL. "WE'RE SAVED!" TOMMY REJOICED.

TARZAN LOOK'ED UP. THE WALL ROSE SHEER AND GLASSY SMOOTH. NO LEDGE OFFERED PASSAGE TO THE TUNNEL'S ENTRANCE.

SO SWIFT WAS THE CURRENT THAT NO HUMAN COULD OPPOSE IT. "NOT SAVED-- TRAPPED!" TARZAN MURMURED.

Тиньена якимсь загадочним струмом води Тарзанова дараба вихала в отвір в скалі, що провадив до тунеля смерті.

Вихавши в тунель дараба почала нагло крутитись. Перекрутившись кілька разів вона заїхала в заглублення в стіні скали.

Там вона зупинилась. „Ми врятовані!“, закликав Том. Тарзан поглянув на стіну скали. Вона була гладка і висока.

А перед ними далі гналась острого вода, якій ніхто не міг спертись. „Не врятовані, а попались в лапку“, заговорив Тарзан.